

CIRCULAIRE GEMEENTEFONDS van 11 maart 2008

Aan	de gemeentebesturen, ter attentie van de raden en de colleges van B&W
Onderwerp	gemeentefonds
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Relatie met andere circulaires	junicirculaire van 2007 (2007-230010) septembercirculaire van 2007 (2007-343766)
Geldig tot	1 juli 2008
Inlichtingen	algemeen: Y. Drese, tel. (070) 426 6277 inhoudelijk: zie internet, eventueel vragen per e-mail
E-mail	postbus.gf@minbzk.nl
Internet	www.minbzk.nl/gemeentefonds

Datum
11 maart 2008

Ons kenmerk
2008-106364

Onderdeel
Afd. Financiële Organisatie
Binnenlands Bestuur

Inlichtingen
zie onder

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

VOORWOORD

Hierbij doe ik u, mede namens de minister van Financiën, de Maartcirculaire 2008 van het gemeentefonds toekomen. Deze circulaire geeft informatie over de gemeentefondsuitkering over het jaar 2007. Nu dat jaar is afgesloten en het Rijk de Jaarrekening over dat jaar heeft opge maakt, kan ook het definitieve accres worden bepaald dat over 2007 in het gemeentefonds van toepassing was. Dit is immers gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto rijksuitgaven, volgens het bekende adagium 'samen de trap op, samen de trap af'.

Het definitieve accres komt uit op ruim 571 miljoen euro. Dat ligt lager dan de ruim 819 miljoen euro die was geraamd en waarop de bevoorschotting was gebaseerd; achteraf gezien blijkt de bevoorschotting dus te hoog te zijn geweest. Het verschil wordt ten laste gebracht van de behoedzaamheidsreserve, die dan ook niet wordt uitgekeerd. Daarnaast resteert nog een bedrag van bijna 40 miljoen; dat zal worden verrekend met het accres van het lopende jaar 2008.

Daarnaast is in deze circulaire nog een toevoeging aan het gemeentefonds verwerkt van middelen voor mantelzorg. Deze toevoeging heeft op een laat tijdstip in het jaar 2007 plaatsgevonden en is derhalve niet in eerdere circulaires verwerkt. Uiteraard zijn de gemeenten wel steeds actueel geïnformeerd via de BZK –website. Het advies om daar geregeld te kijken geldt nog onverkort; de website is een belangrijk communicatiemedium van de fondsbeheerders voor actuele ontwikkelingen in het gemeentefonds.

In dit verband wil ik met nadruk nog eens onder uw aandacht brengen dat de communicatie over de ontwikkeling van het gemeentefonds, en de verdeling van toevoegingen aan dat fonds etc, altijd onder regie van de fondsbeheerders plaatsvindt. Dat geldt ook wanneer het gaat om het inzichtelijk maken van de gemeentelijke inzet op het gebied van Onderwijs, Jeugd & Gezin en Armoedebestrijding die in het Bestuurakkoord is afgesproken. Wij fondsbeheerders hebben daarbij als lijn dat wij verdelingen zichtbaar maken, die berusten op openbare gegevens zoals die bijvoorbeeld in de circulaires zijn vermeld. Het moet dus gaan om berekeningen die iedereen in beginsel ook zelf zou kunnen maken, maar die door bijvoorbeeld onvoldoende kennis van de techniek van het gemeentefonds toch moeilijk zijn. Ik heb hierover ook schriftelijk met de VNG van gedachten gewisseld.

Wanneer u via andere kanalen informatie krijgt over de verdeling van gemeentefondsmiddelen, die niet (ook) door de fondsbeheerders publiek is gemaakt - hetzij via de circulaires, hetzij via separate brief o.i.d, hetzij via de website - dan heeft deze informatie geen enkele status. Ik wil dit hier nog eens benadrukken.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

drs A. Th. B. Bijleveld- Schouten

INHOUDSOPGAVE

1. De gemeentefondsuitkering over 2007	1
1.1. Inleiding en samenvatting	1
1.2. Ontwikkeling uitkeringsbasis	3
1.3. Nacalculatie accres en verrekening met de behoedzaamheidsreserve	3
1.4. Wachtgelden herindeling	4
1.5. Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid	5
1.6. Aanpassing WMO budget 2007, Extra middelen mantelzorg	5
1.7. Voorschotbetalingen 2007	5
Bijlage 1	6

1. De gemeentefondsuitkering over 2007

In deze circulaire treft u informatie aan over de definitieve gemeentefondsuitkering over 2007. De kern van de circulaire wordt gevormd door informatie over de nacalculatie van het accres.

1.1. Inleiding en samenvatting

Over 2007 komt de gemeentefondsuitkering uit op totaal € 13.593,500 miljoen. Dat is een resultante van de ontwikkeling van het accres en van verschillende taakmutaties. De taakmutaties worden in deze circulaire niet meer apart toegelicht, omdat die al in de juni- of septembercirculaire aan bod zijn geweest. Wél worden de taakmutaties toegelicht die zich sinds september hebben voorgedaan.

Als gevolg van de ontwikkeling van het accres komt de toename van de gemeentefondsuitkering € 248,505 miljoen lager uit dan de stand zoals die bekend was bij de junicirculaire en waarop de bevoorschotting aan de gemeenten over 2007 was gebaseerd. De behoedzaamheidsreserve is niet toereikend om de negatieve nacalculatie van € 248,505 miljoen op te vangen. Er resteert een negatief bedrag van € 39,766 miljoen dat in mindering zal worden gebracht op het accres 2008.

In paragraaf 1.2 wordt de ontwikkeling van uitkeringsbasis toegelicht. In paragraaf 1.3 komen de nacalculatie accres en de verrekening met de behoedzaamheidsreserve aan de orde. Daarbij wordt nog eens gerecapituleerd hoe het verloop van de ramingen van het gemeentefonds voor 2007 zijn geweest. In de paragrafen 1.4 en 1.6 worden de taakmutaties 2007 toegelicht sinds de septembercirculaire van 2007. Vervolgens wordt in de paragrafen 1.5 en 1.7 ingegaan op de algemene uitkering, de uitkeringsfactor en de bedragen per eenheid en op de voorschotbetalingen 2007.

Tabel 1.1 Opbouw uitkeringen 2007 (mln €)

	Raming deze circulaire	september circulaire van 2007 ¹
Uitkeringen 2006 (begin stand,)	13.442,056	
algemene mutaties		
- accres	819,618	
- accres (gerichte verdeling, ingroeiregeling OHV)	-8,500	
- accres (gerichte verdeling, OOV)	-115,000	
- accres (gerichte verdeling, ATW)	-22,600	
- vrijval gericht accres suppletie-uitkering OZB	19,287	
- behoeftzaamheidsreserve, inhouding	-208,739	
- behoeftzaamheidsreserve, uitkering	0,000	\$1.3 pm
- terugdraaien extra uitname BTW-compensatiefonds 2006	100,000	
- verschuiving uitname BCF van 2006 naar 2007	-150,000	
- knelpunten verdeelproblematiek (via integratie-uitkering)	15,000	
- wachtgelden herindelingen	0,096	\$1.4 pm
- A+O fonds	-0,145	
- motie-Mosterd (10%-5%; zie onderdeel WMO)	-3,642	
- Europese Dienstenrichtlijn	0,930	
- Waarderingskamer	-0,100	
	446,205	446,109
cluster eigen inkomsten ²	-19,287	
cluster werk en inkomen ²	-24,747	
cluster zorg ²	-91,725	
cluster educatie ²	-24,826	
cluster openbare orde en veiligheid ²	338,249	
cluster oudheid ²	-7,152	
cluster fysiek milieu ²	-20,956	
cluster bevolkingszaken ²	-11,697	
cluster riolering ²	-43,929	
cluster reiniging ²	-35,053	
cluster wegen en water ²	-183,377	
cluster groen ²	-40,869	
cluster VHROSV ²	-35,509	
cluster kunst en ontspanning ²	-4,971	
cluster overig/algemene ondersteuning ²	-88,912	
	-294,761	
Uitkeringen (excl. Wmo)	13.593,500	13.593,404
waarvan		
- algemene /aanvullende uitkeringen	13.381,123	13.381,027
- overige uitkeringen ²	212,377	
- Wmo ³	1.421,651	\$1.6 1.389,651

1 De vergelijking met de septembercirculaire is alleen opgenomen als de raming van het betreffende onderdeel is gewijzigd.

2 Zie de septembercirculaire van 2007, hoofdstuk 4, voor afzonderlijke onderdelen en hun toelichting.

3 Van dit bedrag wordt voor 2007, een bedrag van € 11,9 mln. niet over de gemeenten verdeeld, maar ingehouden voor de centrale inning van de eigen bijdragen door het CAK.

1.2. Ontwikkeling uitkeringsbasis

Nadere gegevens over de ontwikkeling van de uitkeringsbasis geven aanleiding de uitkeringsfactor met 9 punten te verhogen. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers. De voorlopige gegevens van het aantal bijstandsontvangers vallen aanzienlijk lager uit dan de ramingen waar we in de septembercirculaire 2007 nog vanuit zijn gegaan. In de ramingen die we in september 2007 hebben gebruikt was ook al sprake van een afname van het aantal bijstandsontvangers ten opzichte van 2006.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis 2008 en verder is afhankelijk van de ontwikkelingen van alle maatstaven waaronder het aantal bijstandsontvangers, waar we op dit moment geen nadere inzichten over hebben. In de meicirculaire wordt u nader geïnformeerd over de ontwikkelingen in de uitkeringsbasis 2008 en verder.

1.3. Nacalculatie accres en verrekening met de behoedzaamheidsreserve

De nacalculatie 2007

Het gemeentefonds groeit of krimpt met de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Deze groei of krimp wordt accres genoemd. Bij Voorjaarsnota 2007/ junicirculaire 2007 werd de groei van de netto gecorrigeerde uitgaven geraamd op 6,09%.

Tabel 1.3.1 Verticale ontwikkeling accres 2007

	accres	mln €	verschil
Raming voorjaarsnota/ junicirculaire 2007	6,09%	819,618	
Raming Miljoenennota 2008 / septembercirculaire 2007	5,63%	756,773	-62,845
Realisatie Voorlopige Rekening 2007 / maartcirculaire 2008	4,24%	571,113	-185,660
Totaal nacalculatie			-248,505

In bovenstaande tabel 1.3.1 is te zien dat de raming van het accres neerwaarts is bijgesteld tussen juni 2007 en september 2007. In de septembercirculaire meldden we u al dat de daling van het accres voortkomt uit een meevaller bij de begrotingsgefinancierde uitgaven voor sociale zekerheid en een daling van de rentelasten. Na september 2007 hebben zich diverse mee- en tegenvallers voorgedaan. Per saldo is er sprake van een daling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven ten opzichte van de stand Miljoenennota. Het accres voor 2007 komt uiteindelijk uit op 4,24%. De afname van de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven heeft verschillende oorzaken. Bij het Infrastructuurfonds is onderuitputting opgetreden, vooral door vertragingen bij enkele infrastructuurprojecten. Zo is bijvoorbeeld de aanleg van wegen(A2, A4 en A12) vertraagd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Daarnaast leidt de vertraging in de oplevering van de HSL ertoe dat de betalingen doorschuiven naar 2008. Verder is er een meevaller bij de rentelasten. Bij de Miljoenennota was er nog sprake van een financieringstekort van het Rijk. Bij de Voorlopige Rekening is er een financieringsoverschot van het Rijk. Bij diverse andere departementale begrotingen is onderuitputting opgetreden.

De verrekening met de behoedzaamheidsreserve

Als gevolg van de ontwikkeling van het accres komt de toename van het gemeentefonds € 248,505 mln. lager uit dan de stand zoals die bekend was bij de junicirculaire 2007 en waarop de

bevoorschotting aan de gemeenten over 2007 is gebaseerd. In 2007 is voor het laatst een behoedzaamheidsreserve gecreëerd van € 208,739 mln.¹

Tabel 1.3.2 Verrekening behoedzaamheidsreserve en nacalculatie

	mln €
Ingehouden behoedzaamheidsreserve (1)	208,739
Nacalculatie over 2007 (2)	248,505
Verschil (1-2)	-39,766

Het resultaat van de nacalculatie wordt verrekend met de behoedzaamheidsreserve die in 2007 is ingehouden. Uit tabel 1.3.2 blijkt dat de nacalculatie het bedrag van de behoedzaamheidsreserve overtreft, met andere woorden, de behoedzaamheidsreserve is niet toereikend om de daling van het accres in 2007 op te vangen. Het verschil van € 39,766 miljoen (negatief) tussen de behoedzaamheidsreserve en de nacalculatie is over het uitkeringjaar 2007 teveel aan het gemeentefonds toegevoegd en zal in mindering worden gebracht op het accres 2008. Het accres 2007 zoals dit in de junicirculaire 2007 is vermeld, wordt alleen verminderd met de omvang van de behoedzaamheidsreserve. De uitkering van de behoedzaamheidsreserve 2007 bedraagt € 0. Daardoor komt de omvang van het gemeentefonds voor 2007 incidenteel 39,766 miljoen hoger dan het definitieve accres toelaat. De nacalculatie heeft een incidenteel effect en een structureel meerjarig effect.

De doorwerking

De nacalculatie over 2007 bedraagt € 248,505 miljoen (negatief). Hiervan is € 208,739 miljoen al verwerkt door de inhouding van de behoedzaamheidsreserve 2007 in de junicirculaire 2007. Het verschil van € 39,766 miljoen zal worden verwerkt door het accres 2008 neerwaarts bij te stellen. Het effect van de bijstelling van het accres 2008 als gevolg van de nacalculatie 2007 bedraagt 4 punten (negatief, structureel). In de komende meicirculaire zullen 10 punten (negatief, structureel) worden ingehouden op de uitkeringsfactoren vanaf 2008 in verband met de behoedzaamheidsreserve 2008 van € 110 miljoen. Per saldo daalt de geraamde uitkeringsfactor voor 2008 en volgende jaren met 14 punten (structureel) ten opzichte van de juni- en september-circulaire 2007. Daarnaast heeft de nacalculatie een incidenteel effect van -4 punten in 2008. Deze heeft betrekking op de € 39,766 miljoen uit 2007 die in 2008 verrekend moet worden. De genoemde effecten zullen voor 2008 en latere jaren verwerkt worden bij de aanstaande meicirculaire.

Zoals gebruikelijk worden op dit moment geen mutaties doorgevoerd voor de komende jaren. De uiteindelijke omvang van de uitkering 2008 zal afhankelijk zijn van ontwikkelingen en beleidsbeslissingen, die in hun totaliteit nu nog niet zijn te overzien. Om die reden wordt de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2008 afgewacht. In de komende meicirculaire zullen wij u informeren over de aanpassingen die zullen resulteren uit die besluitvorming. Dan wordt ook het meerjarig effect van de nacalculatie weergegeven.

1.4. Wachtgelden herindeling

De algemene uitkering wordt voor het uitkeringsjaar 2007 ten opzichte van de eerdere raming eenmalig verhoogd met € 0,096 miljoen (waarvan € 0,023 miljoen een tegenboeking is van de

¹ Met ingang van 2008 bedraagt de behoedzaamheidsreserve voor gemeenten € 110 mln.

incidentele uitname in 2006) in verband met de ontwikkeling bij het onderdeel wachtgelden gemeentelijke herindeling op de begroting van BZK. Jaarlijks wordt de algemene uitkering aangepast op grond van de uitputting van dit onderdeel op de begroting van BZK.

1.5. Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Wij stellen de algemene uitkering voor het jaar 2007 (inclusief de aanvullende uitkeringen) nu vast op € 13.381,123 miljoen. In dit bedrag zijn de ontwikkelingen verwerkt, zoals die zijn vermeld in deze circulaire. Dit betekent een toename van € 0,096 miljoen ten opzichte van de septembercirculaire.

De uitkeringsfactor voor het jaar 2007 stellen wij voorlopig vast op 1,384. Dat is een stijging van 9 punten ten opzichte van de stand van 1,375, die werd vermeld in de septembercirculaire van 2007. Deze mutatie is het resultaat van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis (§ 1.2, 9 punten). De verdeelreserve 2007 van één punt (cumulatief 2 punten, voor 2006 zit ook nog één punt in reserve) wordt nog **niet** uitgedeeld. Dit is om te voorkomen dat we net als over 2005 achteraf de uitkeringsfactor nog naar beneden moeten bijstellen. Het uitkeren van de verdeelreserve zal plaatsvinden op het moment dat de aantallen van alle maatstaven definitief zijn vastgesteld. De definitieve vaststelling van de uitkeringsfactor 2007 zal geschieden vóór 31 december 2009.

1.6. Aanpassing WMO budget 2007, Extra middelen mantelzorg

Over het jaar 2007 ontvangen gemeenten nog een eenmalig bedrag van € 32 miljoen voor de ondersteuning van mantelzorgers. Hierover is op 18 december 2007 een convenant gesloten tussen de VNG, de staatssecretaris van VWS en organisatie Mezzo. Hierin is afgesproken dat deze middelen zullen worden besteed aan onder andere:

- in contact komen met mantelzorgers;
- waardering voor mantelzorgers;
- versterken van de belangenbehartiging;
- bondgenootschappen met bedrijven;
- respijtzorg, etc

Het geld wordt toegevoegd aan de WMO –middelen in het gemeentefonds. Oorspronkelijk betrof het een budget bij het Rijk voor de Regeling waardering mantelzorgers, waarvoor in 2007 totaal € 65 miljoen beschikbaar was. Op grond van die regeling konden mensen die langdurig en intensief zorg aan naasten verleenden een eenmalige bijdrage van € 250 krijgen. Eind oktober bleek echter dat maar een beperkt aantal aanvragen waren ingediend en betaald. Daarom worden de middelen die niet tot besteding zijn gekomen, nu toegevoegd aan de WMO.

De verdeling sluit aan bij de verdeling van de middelen huishoudelijke verzorging 2008. De betaling aan de gemeenten is in december 2007 verricht. In bijlage 1 staat een overzicht van de mantelzorgmiddelen per gemeente.

1.7. Voorschotbetalingen 2007

Alle mutaties die voortvloeien uit deze circulaire (behalve de extra middelen mantelzorg) zullen in één keer worden verrekend op 1 april 2008.

Bijlage 1

Incidentele mantelzorgmiddelen WMO 2007

Incidentele mantelzorgmiddelen WMO 2007

	WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg		WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg
Aa en Hunze	2.638.310	54.149	2.692.459	Capelle aan den IJssel	4.732.113	131.992	4.864.105
Aalburg	610.560	17.073	627.633	Castricum	1.757.878	63.137	1.821.015
Aalsmeer	1.333.631	43.122	1.376.753	Coevorden	4.632.548	80.519	4.713.067
Aalten	3.689.788	60.050	3.749.838	Cranendonck	1.186.780	34.066	1.220.846
Abcoude	448.738	12.436	461.174	Cromstrijen	916.037	19.239	935.276
Achtkarspelen	2.798.013	58.285	2.856.298	Cuijk	1.523.695	42.908	1.566.603
Alblasserdam	1.795.138	40.732	1.835.870	Culemborg	1.789.871	42.575	1.832.446
Albrandswaard	897.620	26.176	923.796	Dalfsen	1.606.130	41.455	1.647.585
Alkemade	821.374	20.791	842.165	Dantumadeel	1.963.790	42.166	2.005.956
Alkmaar	7.681.698	203.380	7.885.078	De Bilt	3.211.367	106.789	3.318.156
Almelo	8.753.301	167.028	8.920.329	De Marne	574.695	31.812	606.507
Almere	7.089.494	198.860	7.288.354	De Ronde Venen	1.595.853	45.935	1.641.788
Alphen aan den Rijn	4.188.148	102.791	4.290.939	De Wolden	2.276.580	49.534	2.326.114
Alphen-Chaam	448.432	13.489	461.921	Delft	8.033.389	188.158	8.221.547
Ameland	227.230	5.120	232.350	Delfzijl	2.103.944	63.922	2.167.866
Amersfoort	10.946.780	232.695	11.179.475	Den Helder	5.630.480	120.307	5.750.787
Amstelveen	4.882.841	187.604	5.070.445	Deurne	2.284.387	52.389	2.336.776
Amsterdam	56.536.832	1.539.927	58.076.759	Deventer	7.796.112	205.329	8.001.441
Andijk	429.661	10.554	440.215	Diemen	1.222.738	42.123	1.264.861
Anna Paulowna	1.205.107	20.657	1.225.764	Dinkelland	2.307.448	42.358	2.349.806
Apeldoorn	16.005.193	332.773	16.337.966	Dirksland	800.967	14.985	815.952
Appingedam	1.240.641	38.024	1.278.665	Doesburg	1.381.730	22.884	1.404.614
Arcen en Velden	726.527	13.791	740.318	Doetinchem	7.531.932	120.302	7.652.234
Arnhem	12.865.381	300.427	13.165.808	Dongen	1.832.727	41.837	1.874.564
Assen	5.119.525	128.681	5.248.206	Dongeradeel	1.975.809	59.388	2.035.197
Asten	1.148.544	27.414	1.175.958	Dordrecht	11.393.651	259.914	11.653.565
Baarle-Nassau	650.021	13.822	663.843	Drechterland	1.106.705	27.454	1.134.159
Baarn	2.686.621	62.121	2.748.742	Drimmelen	1.777.481	42.632	1.820.113
Barendrecht	2.104.385	47.362	2.151.747	Dronten	2.657.367	51.535	2.708.902
Barneveld	3.130.710	63.865	3.194.575	Druten	1.148.977	26.027	1.175.004
Bedum	708.550	19.322	727.872	Duiven	1.712.344	32.891	1.745.235
Beek	2.148.402	38.780	2.187.182	Echt-Susteren	3.948.452	72.397	4.020.849
Beemster	461.929	15.985	477.914	Edam-Volendam	1.181.286	38.174	1.219.460
Beesel	1.294.232	22.242	1.316.474	Ede	8.844.153	179.315	9.023.468
Bellingwedde	1.552.835	30.782	1.583.617	Eemnes	338.926	9.917	348.843
Bennebroek	365.422	13.451	378.873	Eemsmond	1.941.433	41.458	1.982.891
Bergambacht	579.490	14.802	594.292	Eersel	1.066.817	28.056	1.094.873
Bergeijk	1.059.698	26.740	1.086.438	Eijsden	955.200	18.251	973.451
Bergen L	893.052	27.912	920.964	Eindhoven	13.599.805	474.884	14.074.689
Bergen NH	2.009.616	68.762	2.078.378	Elburg	1.415.355	31.457	1.446.812
Bergen op Zoom	8.244.645	142.810	8.387.455	Emmen	17.425.391	272.897	17.698.288
Berkelland	5.689.979	88.762	5.778.741	Enkhuizen	1.587.830	38.718	1.626.548
Bernheze	1.917.046	41.463	1.958.509	Enschede	16.166.673	360.299	16.526.972
Bernisse	637.565	16.762	654.327	Epe	3.623.652	76.104	3.699.756
Best	1.357.279	38.050	1.395.329	Ermelo	2.357.129	47.443	2.404.572
Beuningen	1.249.731	32.259	1.281.990	Etten-Leur	2.903.017	62.506	2.965.523
Beverwijk	3.587.172	90.534	3.677.706	Ferwerderadiel	629.004	18.206	647.210
Binnenmaas	1.693.359	44.735	1.738.094	Franekeadeel	1.632.845	46.886	1.679.731
Bladel	991.781	27.219	1.019.000	Gaasterlan-Sleat	974.817	22.625	997.442
Blaricum	524.160	15.410	539.570	Geertruidenberg	1.309.174	34.263	1.343.437
Bloemendaal	1.094.232	35.382	1.129.614	Geldermalsen	1.802.284	38.586	1.840.870
Boarnsterhim	1.171.195	34.997	1.206.192	Geldrop-Mierlo	2.679.525	70.262	2.749.787
Bodegraven	1.253.389	27.102	1.280.491	Gemert-Bakel	1.901.438	46.330	1.947.768
Boekel	694.011	18.970	712.981	Gennep	1.459.988	34.333	1.494.321
Bolsward	867.073	17.336	884.409	Giessenlanden	799.163	19.600	818.763
Borger-Odoorn	2.871.190	53.844	2.925.034	Gilze en Rijen	1.584.126	38.718	1.622.844
Borne	1.518.055	37.350	1.555.405	Goedereede	1.102.486	16.042	1.118.528
Borsele	1.625.850	39.231	1.665.081	Goes	4.810.909	93.098	4.904.007
Boskoop	952.512	21.900	974.412	Goirle	1.210.136	31.979	1.242.115
Boxmeer	1.991.120	47.952	2.039.072	Gorinchem	2.645.926	76.864	2.722.790
Boxtel	2.355.844	52.004	2.407.848	Gouda	5.724.666	134.788	5.859.454
Breda	14.815.547	343.236	15.158.783	Graafstroom	420.579	10.960	431.539
Breukelen	788.343	25.816	814.159	Graft-De Rijp	313.647	9.828	323.475
Brielle	1.134.821	22.843	1.157.664	Grave	942.297	19.969	962.266
Bronckhorst	4.470.873	76.079	4.546.952	Groesbeek	1.607.050	43.592	1.650.642
Brummen	2.228.144	41.204	2.269.348	Groningen	15.393.646	346.500	15.740.146
Brunssum	4.514.177	90.424	4.604.601	Grootegast	869.214	21.784	890.998
Bunnik	718.366	19.756	738.122	Gulpen-Wittem	1.349.554	28.810	1.378.364
Bunschoten	1.255.900	22.095	1.277.995	Haaksbergen	1.599.700	39.678	1.639.378
Buren	2.154.969	36.086	2.191.055	Haaren	935.054	21.185	956.239
Bussum	3.063.130	86.894	3.150.024	Haarlem	11.304.775	364.212	11.668.987

Incidentele mantelzorgmiddelen WMO 2007

	WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg		WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg
Haarlemmerliede Spaarnw	293.197	9.658	302.855	Lith	373.261	8.668	381.929
Haarlemmermeer	5.200.581	164.993	5.365.574	Littenseradiel	646.886	17.542	664.428
Halderberge	2.769.947	51.407	2.821.354	Lochem	3.792.134	71.636	3.863.770
Hardenberg	3.997.078	98.229	4.095.307	Loenen	434.906	13.369	448.275
Harderwijk	3.847.689	69.540	3.917.229	Loon op Zand	1.779.725	40.135	1.819.860
Hardinxveld-Giessendam	1.103.143	29.524	1.132.667	Lopik	563.564	16.194	579.758
Haren	1.706.723	46.639	1.753.362	Loppersum	748.065	22.154	770.219
Harenkarspel	1.157.461	24.871	1.182.332	Losser	2.501.785	43.802	2.545.587
Harlingen	1.428.687	35.562	1.464.249	Maarssen	2.206.296	55.721	2.262.017
Hatter	880.899	21.387	902.286	Maasbree	934.720	16.744	951.464
Heemskerk	2.170.331	73.316	2.243.647	Maasdonk	636.500	16.445	652.945
Heemstede	1.718.473	68.495	1.786.968	Maasdriel	1.858.993	38.874	1.897.867
Heerde	1.756.949	37.500	1.794.449	Maasgouw	2.408.363	50.901	2.459.264
Heerenveen	3.482.588	111.874	3.594.462	Maassluis	2.510.485	64.166	2.574.651
Heerhugowaard	2.413.703	60.358	2.474.061	Maastricht	15.080.787	311.566	15.392.353
Heerlen	11.551.560	278.335	11.829.895	Margraten	956.706	21.899	978.605
Heeze-Leende	1.095.923	25.148	1.121.071	Marum	795.743	17.075	812.818
Heiloo	1.451.647	43.668	1.495.315	Medemblik	1.781.596	44.819	1.826.415
Helden	1.358.208	30.162	1.388.370	Meerlo-Wanssum	526.556	9.698	536.254
Hellendoorn	4.353.027	66.373	4.419.400	Meerssen	1.846.744	37.180	1.883.924
Hellevoetsluis	2.734.096	58.360	2.792.456	Meijel	317.523	8.581	326.104
Helmond	8.045.263	166.494	8.211.757	Menaldumadeel	1.086.182	26.032	1.112.214
Hendrik-Ido-Ambacht	2.817.278	30.272	2.847.550	Menterwolde	941.929	24.436	966.365
Hengelo O	8.478.777	183.527	8.662.304	Meppel	4.194.671	67.488	4.262.159
Het Bildt	887.744	23.064	910.808	Middelburg	5.433.313	109.084	5.542.397
Heumen	1.080.494	23.469	1.103.963	Middelharnis	1.640.323	36.329	1.676.652
Heusden	2.819.543	63.907	2.883.450	Midden Drenthe	3.806.132	68.185	3.874.317
Hillegom	1.249.370	39.311	1.288.681	Midden-Delfland	1.079.695	20.244	1.099.939
Hilvarenbeek	831.102	20.056	851.158	Mill en Sint Hubert	838.422	18.981	857.403
Hilversum	7.577.423	216.634	7.794.057	Millingen aan de Rijn	422.307	10.921	433.228
Hof van Twente	2.931.555	72.746	3.004.301	Moerdijk	4.197.730	60.243	4.257.973
Hoogeveen	6.954.173	126.497	7.080.670	Montferland	3.726.202	62.669	3.788.871
Hoogezand-Sappemeer	3.929.806	90.033	4.019.839	Montfoort U	612.501	14.743	627.244
Hoorn	6.336.644	130.222	6.466.866	Mook en Middelaar	432.810	13.711	446.521
Horst aan de Maas	1.959.110	44.460	2.003.570	Moordrecht	372.432	9.799	382.231
Houten	1.953.497	45.224	1.998.721	Muiden	335.112	10.597	345.709
Huizen	2.849.069	76.223	2.925.292	Naarden	1.239.321	35.129	1.274.450
Hulst	3.704.425	66.078	3.770.503	Neder-Betuwe	1.573.708	32.624	1.606.332
IJsselstein	1.583.452	43.729	1.627.181	Nederlek	1.044.975	27.965	1.072.940
Jacobsvoude	484.213	14.206	498.419	Nederweert	938.309	25.208	963.517
Kampen	4.631.570	94.873	4.726.443	Neerijnen	753.805	18.104	771.909
Kapelle	1.086.289	20.178	1.106.467	Niedorp	840.009	15.922	855.931
Katwijk	4.147.920	92.713	4.240.633	Nieuwegein	3.921.853	89.161	4.011.014
Kerkrade	6.539.136	145.184	6.684.320	Nieuwerkerk a/d IJssel	1.191.752	27.230	1.218.982
Kessel	327.074	6.482	333.556	Nieuwkoop	1.096.489	34.122	1.130.611
Koggenland	1.294.063	27.990	1.322.053	Nieuw-Lekkerland	439.244	10.992	450.236
Kollumerland en Nwkruisl	934.042	26.602	960.644	Nijefurd	873.681	25.168	898.849
Korendijk	645.385	15.984	661.369	Nijkerk	2.795.710	54.858	2.850.568
Krimpen aan den IJssel	1.630.764	48.838	1.679.602	Nijmegen	12.063.134	334.433	12.397.567
Laarbeek	1.256.668	33.088	1.289.756	Noord-Beveland	647.701	13.722	661.423
Landerd	1.014.736	21.920	1.036.656	Noordenveld	2.919.786	65.456	2.985.242
Landgraaf	4.147.182	93.920	4.241.102	Noordoostpolder	4.008.969	89.001	4.097.970
Landsmeer	683.640	17.412	701.052	Noordwijk	1.940.556	44.430	1.984.986
Langedijk	1.500.826	34.031	1.534.857	Noordwijkerhout	914.231	26.664	940.895
Lansingerland	1.587.797	45.812	1.633.609	Nuenen c.a.	1.023.337	27.754	1.051.091
Laren	884.298	30.538	914.836	Nunspeet	2.055.686	46.374	2.102.060
Leek	1.714.398	42.024	1.756.422	Nuth	1.560.882	34.851	1.595.733
Leerdam	1.831.458	42.114	1.873.572	Oegstgeest	1.059.735	35.679	1.095.414
Leeuwarden	9.036.290	230.803	9.267.093	Oirschot	934.829	25.135	959.964
Leeuwarderadeel	758.887	16.039	774.926	Oisterwijk	1.420.603	47.261	1.467.864
Leiden	10.286.319	217.610	10.503.929	Oldebroek	1.549.740	29.232	1.578.972
Leiderdorp	1.844.280	42.600	1.886.880	Oldenzaal	3.326.937	65.039	3.391.976
Leidschendam-Voorburg	5.673.765	187.834	5.861.599	Olst-Wijhe	1.413.145	32.703	1.445.848
Lelystad	6.637.716	110.043	6.747.759	Ommen	1.163.827	32.782	1.196.609
Lemsterland	963.387	23.337	986.724	Onderbanken	998.918	18.093	1.017.011
Leudal	2.630.083	61.622	2.691.705	Oost Gelre	3.610.774	50.888	3.661.662
Leusden	1.739.717	41.303	1.781.020	Oosterhout	3.763.338	93.255	3.856.593
Liesveld	449.146	12.285	461.431	Oostflakkee	924.560	18.764	943.324
Lingewaal	578.998	14.598	593.596	Ooststellingwerf	2.288.724	61.754	2.350.478
Lingewaard	2.841.188	63.456	2.904.644	Oostzaan	536.186	14.521	550.707
Lisse	1.245.505	38.672	1.284.177	Opmeer	789.070	16.302	805.372

Incidentele mantelzorgmiddelen WMO 2007

	WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg		WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg
Opsterland	2.403.907	58.701	2.462.608	Terschelling	220.957	8.155	229.112
Oss	5.610.706	149.791	5.760.497	Texel	1.153.840	25.764	1.179.604
Oud-Beijerland	1.541.391	34.048	1.575.439	Teylingen	1.918.877	51.171	1.970.048
Oude IJsselstreek	4.964.632	82.533	5.047.165	Tholen	2.559.999	45.990	2.605.989
Ouder-Amstel	626.375	24.555	650.930	Tiel	3.146.423	67.549	3.213.972
Ouderkerk	477.709	12.903	490.612	Tilburg	16.949.917	388.242	17.338.159
Oudewater	647.162	16.251	663.413	Tubbergen	1.788.440	28.450	1.816.890
Overbetuwe	2.848.011	60.852	2.908.863	Twenterand	3.492.938	60.669	3.553.607
Papendrecht	1.754.285	49.487	1.803.772	Tynaarlo	2.610.651	68.150	2.678.801
Pekela	1.919.228	40.422	1.959.650	Tytsjerksteradiel	2.899.844	64.389	2.964.233
Pijnacker-Nootdorp	1.708.695	40.147	1.748.842	Ubbergen	639.832	19.922	659.754
Purmerend	6.631.038	157.510	6.788.548	Uden	2.984.269	68.292	3.052.561
Putten	1.686.934	38.274	1.725.208	Uitgeest	543.799	15.612	559.411
Raalte	2.720.427	64.364	2.784.791	Uithoorn	1.156.250	46.437	1.202.687
Reeuwijk	742.009	18.052	760.061	Urk	829.015	14.848	843.863
Reiderland	1.104.071	21.344	1.125.415	Utrecht	21.384.213	485.587	21.869.800
Reimerswaal	2.042.580	40.618	2.083.198	Utrechtse Heuvelrug	3.939.284	107.926	4.047.210
Renkum	3.419.992	89.096	3.509.088	Vaals	956.391	23.969	980.360
Renswoude	268.508	4.841	273.349	Valkenburg aan de Geul	1.840.153	42.765	1.882.918
Reusel-De Mierden	819.330	17.901	837.231	Valkenswaard	2.288.300	64.662	2.352.962
Rheden	4.087.290	133.265	4.220.555	Veendam	3.410.637	81.294	3.491.931
Rhenen	1.376.968	33.645	1.410.613	Veenendaal	4.903.627	103.592	5.007.219
Ridderkerk	4.889.758	98.966	4.988.724	Veere	1.845.110	38.207	1.883.317
Rijnwaarden	837.043	18.968	856.011	Veghel	2.817.801	57.058	2.874.859
Rijnwoude	777.978	24.284	802.262	Veldhoven	2.514.431	69.425	2.583.856
Rijssen-Holten	3.340.778	62.189	3.402.967	Velsen	4.967.873	154.847	5.122.720
Rijswijk	5.612.431	144.391	5.756.822	Venlo	9.439.575	209.506	9.649.081
Roerdalen	1.709.815	39.953	1.749.768	Venray	3.314.901	66.318	3.381.219
Roermond	5.386.419	127.227	5.513.646	Vianen	1.089.423	27.093	1.116.516
Roosendaal	7.999.369	153.781	8.153.150	Vlaardingen	7.083.466	198.165	7.281.631
Rotterdam	67.471.105	1.521.351	68.992.456	Vlagtwedde	2.018.462	51.458	2.069.920
Rozenburg	773.630	21.037	794.667	Vlieland	96.705	1.634	98.339
Rozendaal	105.319	2.052	107.371	Vlissingen	5.117.972	114.835	5.232.807
Rucphen	2.704.410	45.306	2.749.716	Vliet	571.122	16.121	587.243
Schagen	1.386.288	39.750	1.426.038	Voerendaal	1.209.681	24.040	1.233.721
Scheemda	1.526.389	34.124	1.560.513	Voorschoten	1.519.489	43.417	1.562.906
Schermer	233.826	6.523	240.349	Voorst	2.370.143	48.495	2.418.638
Scherpenzeel	639.486	12.475	651.961	Vught	1.766.581	47.748	1.814.329
Schiedam	8.161.210	182.612	8.343.822	Waalre	883.454	30.258	913.712
Schiermonnikoog	132.282	2.191	134.473	Waalwijk	3.822.607	84.696	3.907.303
Schijndel	1.991.599	37.402	2.029.001	Waddinxveen	1.576.047	39.121	1.615.168
Schinnen	1.648.308	25.529	1.673.837	Wageningen	2.227.814	55.603	2.283.417
Schoonhoven	723.418	20.945	744.363	Wassenaar	1.986.821	58.998	2.045.819
Schouwen-Duiveland	3.457.264	72.347	3.529.611	Waterland	793.860	28.301	822.161
Sevenum	482.768	10.349	493.117	Weert	4.097.093	91.692	4.188.785
's-Gravenhage	54.617.059	1.080.893	55.697.952	Weesp	1.195.356	38.884	1.234.240
's-Hertogenbosch	9.323.227	257.238	9.580.465	Werkendam	1.212.991	38.499	1.251.490
Simpelveld	1.003.174	24.860	1.028.034	Wervershoof	556.109	13.279	569.388
Sint-Anthonis	967.137	19.157	986.294	West Maas en Waal	1.613.344	31.208	1.644.552
Sint-Michielsgestel	1.869.877	42.831	1.912.708	Westerveld	2.046.596	43.861	2.090.457
Sint-Oedenrode	1.352.048	29.492	1.381.540	Westervoort	1.317.153	22.490	1.339.643
Sittard-Geleen	13.823.723	242.042	14.065.765	Westland	6.971.708	147.186	7.118.894
Skarsterlân	1.797.101	49.093	1.846.194	Weststellingwerf	2.380.724	71.297	2.452.021
Sliedrecht	2.141.820	56.717	2.198.537	Westvoorne	1.463.962	24.885	1.488.847
Slochteren	985.933	27.384	1.013.317	Wierden	1.940.310	35.183	1.975.493
Sluis	2.836.592	62.015	2.898.607	Wieringen	905.078	20.542	925.620
Smallingerland	5.085.826	126.195	5.212.021	Wieringermeer	1.299.850	23.748	1.323.598
Sneek	3.066.124	79.908	3.146.032	Wijchen	2.239.496	59.539	2.299.035
Soest	3.158.709	94.769	3.253.478	Wijdereen	1.531.760	43.648	1.575.408
Someren	1.010.278	27.584	1.037.862	Wijk bij Duurstede	1.011.331	27.254	1.038.585
Son en Breugel	668.295	24.088	692.383	Winschoten	3.040.100	66.687	3.106.787
Spijkenisse	5.056.432	113.668	5.170.100	Winsum	678.851	22.976	701.827
Stadskanaal	4.201.439	98.897	4.300.336	Winterswijk	3.850.266	70.253	3.920.519
Staphorst	548.315	19.094	567.409	Woensdrecht	2.012.077	34.495	2.046.572
Stede Broec	1.511.837	34.271	1.546.108	Woerden	2.712.036	67.543	2.779.579
Steenbergen	2.352.022	42.292	2.394.314	Wormerland	885.598	26.142	911.740
Steenwijkerland	4.608.366	97.842	4.706.208	Woudenberg	1.155.794	17.541	1.173.335
Stein	3.174.643	57.039	3.231.682	Woudrichem	741.006	21.693	762.699
Strijen	699.586	16.717	716.303	Wunseradiel	946.215	20.495	966.710
Ten Boer	422.842	11.018	433.860	Wymbriseradiel	821.803	23.458	845.261
Terneuzen	5.986.382	132.899	6.119.281	Zaanstad	10.366.369	296.607	10.662.976

Incidentele mantelzorgmiddelen WMO 2007

	WMO 2007 stand septembercirc.	incidentele middelen mantelzorg	WMO 2007 incl. mantelzorg
Zaltbommel	1.788.138	39.573	1.827.711
Zandvoort	1.575.223	49.581	1.624.804
Zederik	931.457	20.460	951.917
Zeevang	359.125	8.760	367.885
Zeewolde	1.100.900	14.705	1.115.605
Zeist	5.165.809	148.426	5.314.235
Zevenaer	2.859.703	61.472	2.921.175
Zevenhuizen-Moerkapelle	457.009	15.484	472.493
Zijpe	699.670	16.156	715.826
Zoetermeer	7.890.721	171.226	8.061.947
Zoeterwoude	519.731	12.606	532.337
Zuidhorn	1.042.347	28.558	1.070.905
Zundert	1.913.591	40.621	1.954.212
Zutphen	5.365.274	102.022	5.467.296
Zwartewaterland	1.905.446	30.949	1.936.395
Zwijndrecht	4.193.623	101.121	4.294.744
Zwolle	9.304.530	207.382	9.511.912